

K VÝSKYTU MLOKA SKVRNITÉHO (*SALAMANDRA SALAMANDRA*) NA KRASLICKU

Vladimír Melichar, Vít Zavadil & Jan Matějů

ÚVOD

Mlok skvrnitý (viz obr. 2 a 3) je lesní obojživelník rozšířený od nížin do hor, který je svým výskytem vázán na drobné potůčky a tůňky, kde se rozmnožuje. Zimu přečkává v různých podzemních prostorách nebo zahrabán hluboko v padance listnatých stromů (BARUŠ & OLIVA 1992). V České republice se vyskytuje mozaikovitě po celém území, s výjimkou jižních Čech, nejčastěji například v říčních kaňonech středních a severních Čech a v karpatských pohořích východní Moravy (AOPK ČR 2012). V Karlovarském kraji není mlok skvrnitý nikterak hojný, například v letech 2006 až 2012 byl jeho výskyt potvrzen na pouhých pěti lokalitách (J. MATĚJŮ, nepublikované údaje).

V seznamu obojživelníků a plazů někdejšího Západočeského kraje (TIŠER 1975) figuruje zajímavý údaj o výskytu mloka skvrnitého z lokality Lipec u Oloví. Po mlokovi bylo v okolí Oloví marně pátráno desítky let a jeho výskyt v této oblasti byl považován za zaniklý. Nejbližší lokality mloka jsou v současnosti známé z údolí Ohře u Starého Sedla a Nejdku, kvadráty č. 5842 a 5642, ve vzdálenosti cca 13,5 a 14,5 km (P. KRÁSA, ústní sdělení, J. MATĚJŮ & V. MELICHAR, nepublikované údaje). Avšak 30. ledna 2012 nalezl Aleš Novák, při sčítání zimujících netopýřů, jednoho dospělého jedince mloka v krátké průzkumné štole cca 250 m severovýchodně od osady Lipec (dnes součást obce Oloví). Při květnové návštěvě lokality se v levostanném bezejmenném přítoku Svatavy, který protéká v těsném sousedství zmíněné štoly, podařilo nalézt sedm larev mloka skvrnitého (viz lokalita č. 1 v kap. Výsledky). Na základě tohoto nálezu pak provedl první z autorů batrachologický průzkum většiny drobných vodních toků v údolí Svatavy mezi Kraslicemi a Olovím, při kterém byl výskyt mloka skvrnitého přímo či nepřímo prokázán ještě na dalších čtyřech lokalitách (viz níže).

METODIKA

Batrachologický průzkum byl prováděn v období června až srpna formou pochůzky podél vodního toku a vizuální kontroly vhodných úseků. V případě potřeby byly tůňky či hlubší části potoků prolovovány sítkou. Místa výskytu byla zaznamenávána pomocí GPS a posléze zakreslena do základní mapy ČR 1:10 000. Lokality jsou ve výsledcích uvedeny ve formátu: katastrální území, popis lokality, nadmořská výška, nálezy (datum, popis nálezu, jméno nálezce). Všechny níže uvedené lokality se nacházejí v kvadrátu č. 5741 podle mezinárodní metodiky síťového mapování (síť KFME 11,2 × 12,0 km; SLAVÍK 1971).

VÝSLEDKY

Přehled recentních nálezů v okolí Oloví (viz též obr. 1):

- 1 k. ú. Hory u Oloví, bezejmenný levostranný přítok Svatavy, protékající místní částí Lipec, cca 460 až 560 m n. m.; 30. 1. 2012 – 1 dospělý jedinec zimující ve štole v těsném sousedství toku, A. Novák (A. NOVÁK, ústní sdělení); 15. 2. 2012 – 1 dospělý jedinec zimující ve štole v těsném sousedství toku, P. Krása a J. Matějů; 14. 5. 2012 – 7 larev ve vodním toku, M. Kosík, J. Matějů, L. Perlingerová a V. Zavadil; 18. 6. 2012 – 4 larvy ve vodním toku, V. Melichar.
- 2 k. ú. Hory u Oloví, tůňka v prameništi na ZJZ svahu kóty „U skály“, 620 m n. m.; 18. 6. 2012 – 3 larvy, V. Melichar.
- 3 k. ú. Hory u Oloví, bezejmenný levostranný přítok Svatavy, pramenící v sedle mezi kótami „Březová“ a „U skály“, cca 470 až 650 m n. m.; 18. 6. 2012 – 41 larev, V. Melichar.
- 4 k. ú. Hory u Oloví a k. ú. Loučná v Krušných horách, bezejmenný levostranný přítok Svatavy, pramenící dvěma prameny mezi kótami „Březová“ a „Březový vrch“, cca 480 až 610 m n. m.; 30. 8. 2012 – 18 larev, V. Melichar.
- 5 k. ú. Studenec u Oloví, bezejmenný pravostranný přítok Svatavy, pramenící na J svahu kóty „Za Studencem“, cca 470 až 580 m n. m.; výskyt v okolí vodního toku uváděn místními obyvateli a chatari na základě pozorování dospělých a čerstvě metamorfovaných jedinců; ref. V. Melichar; 30. 8. 2012 – výskyt nezaznamenán, potok téměř vyschlý, V. Melichar.

DISKUSE

Rozmnožovací biotop mloků ve sledované oblasti je omezen převážně na drobné vodní toky bez rybí obsádky. Jedná se o málo vodné a velmi prudké toky, které se často zanořují do kamenné suti. Udrží se v nich množství drobných tůňek vhodných pro vývoj mločích larev. Některé toky koncem letního období zčásti vysychají. Terestrický biotop tvoří většinou nevhodné smrkové monokultury na prudkých svazích, starší listnaté porosty v území zcela chybí. Naopak příhodným biotopem pro mloka je hlavně v době zimování množství hrubozrných kamenných sutí typické pro zdejší fylitové a svorové podloží. Nejspíše proto zde mloci přežívají 37 let od nálezů Tišera (TIŠER 1975).

Do budoucna by bylo vhodné tuto populaci podpořit vytvořením větších tišinek na tocích a průtočných tůňkách na prameništích. Rovněž doporučujeme postupný převod smrkových porostů v okolí toků na porosty bukové.

PODĚKOVÁNÍ

Děkujeme Aleši Novákovi za poskytnutí informací o nálezu mloka. Batrachologický průzkum byl proveden za finančního přispění města Kraslic.

LITERATURA

- AOPK ČR 2012: Nálezová databáze AOPK ČR. – [On-line databáze; portal.natur.cz; cit. 2012-10-08].
- BARUŠ V. & OLIVA O. [eds] (1992): Fauna ČSFR, svazek 25, Obojživelníci – Amphibia. – Academia, Praha.
- SLAVÍK B. (1971): Metodika síťového mapování ve vztahu k připravovanému fytogeografickému atlasu ČSR. – Zprávy Československé botanické společnosti 6: 55–62.

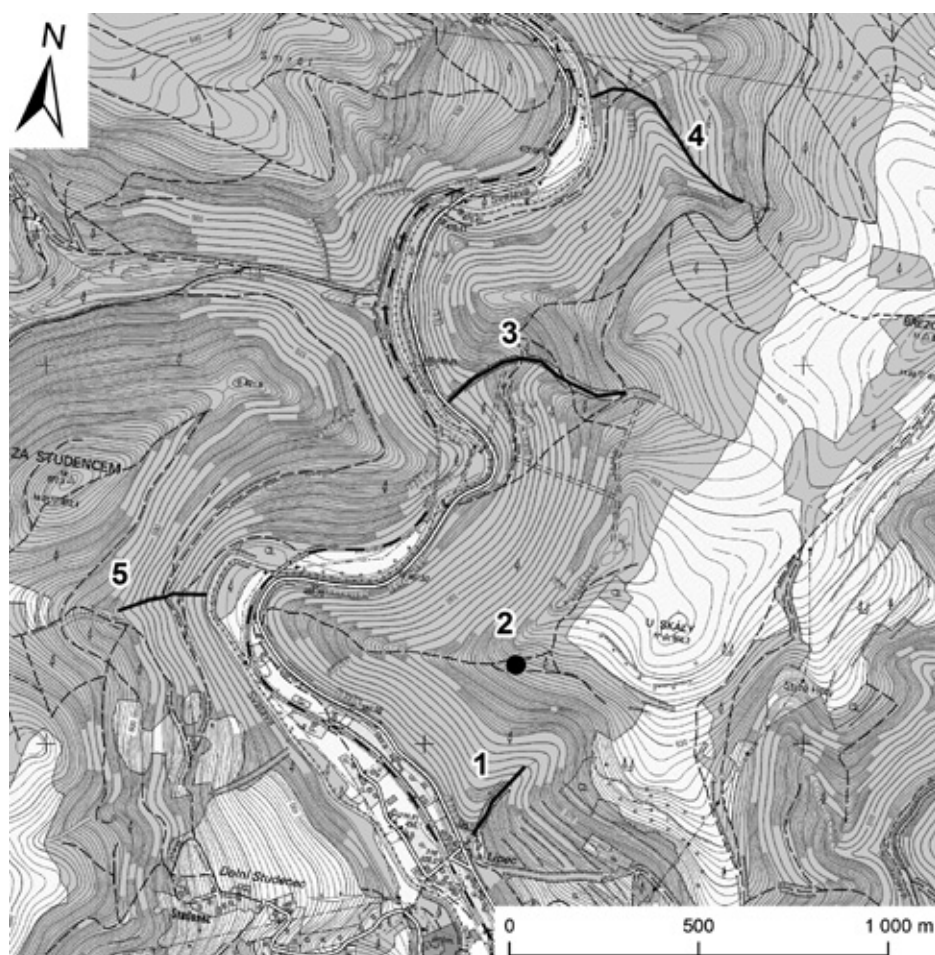
TIŠER J. (1975): Plazi a obojživelníci západních Čech. – Sborník Západočeského muzea v Plzni, Příroda 14: 1–39.

SUMMARY

A note on the occurrence of the European fire salamander (*Salamandra salamandra*) in Kraslice region

Vladimír Melichar, Vít Zavadil & Jan Matějů

Occurrence of the European fire salamander (*Salamandra salamandra*) from Oloví (quadrant of the Central-European KFME mapping grid n. 5741, Karlovy Vary region) was proved after 37 years. Detailed description of recent observations of the species and proposal of a basic conservation management are given.

Obr. 1: Přehled lokalit výskytu mloka skvrnitého (*Salamandra salamandra*) v okolí Oloví (čísla lokalit odpovídají číslům v textu).

Obr. 2: Larva mloka skrvnitého (*Salamandra salamandra*). Foto Jaromír Maštera.

Obr. 3: Dospělý jedinec mloka skrvnitého (*Salamandra salamandra*). Foto Vít Zavadil.